

Єдиний державний екзамен з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 6203

Інструкція щодо виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 27 завдань. Частина 1 містить 26 завдань, частина 2 – одне завдання.

На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3,5 години (210 хвилин).

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Відповідь запишіть в зоні відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей №1.

КВМ

Бланк

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д
5	2	6	1	3

 7 5 2 6 1 3

Відповідь:

РАСКИДАТЬСЯ	ИСПУГАТЬСЯ
-------------	------------

 9 Р А С К И Д А Т Ь И С П У Г А Т Ь

Відповідь: 1 2 4 14 1 2 4

Завдання 27 частини 2 – твір за прочитаним текстом. Це завдання виконується на бланку відповідей №2.

Всі бланки ЄДЕ заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої, або капілярної, або пір'яної ручки.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. Записи у чернетці не враховуються при оцінюванні роботи.

Бали, одержані Вами за виконані завдання, сумуються. Намагайтеся виконати як можна більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Після завершення роботи перевірте, щоб відповідь на кожне завдання у бланках відповідей №1 і №2 була записана під правильним номером.

Бажаємо успіху!

Частина 1

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Запишіть відповідь в поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №1 справа від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву чи цифру пишуть в окремій клітинці відповідно до наведених у бланку зразків.

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-3.

(1) У старовину бджоларі вміли керувати діяльністю бджіл, виробляючи у них умовний рефлекс на певні медоносні рослини: прагнути спрямувати бджіл, наприклад, на квітучу липу, на ніч або зранку пригощали їх липовим медом, а коли зацвіла гречка — гречаним медом.

(2) Цей простий прийом, званий умовно дресуванням, широко використовується і в сучасному бджільництві, тільки замість меду

бджолам дають духмяний цукровий сироп. (3) <...> бджоли, спробувавши сироп з певним запахом, не тільки самі беруть участь у збиранні нектару з цим запахом, але й мобілізують своїх сестер на пошуки потрібного медоносу, що дозволяє значно збільшити кількість нектару, зібраного з певних рослин.

1

Укажіть речення, у яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Бджолярі здавна вміли керувати бджолами, виробляючи в них умовний рефлекс на певні медоносні рослини.

2) «Дресування» бджіл за допомогою речовини з певним запахом, що здавна відоме бджолярам, широко використовується і в наші дні для збільшення кількості нектару, зібраного з певних рослин.

3) Бджоли, які спробували сироп з певним запахом, мобілізують інших бджіл на пошуки потрібної медоносної рослини.

4) У сучасному бджільництві широко використовується так зване дресування бджіл, при якому комах за допомогою того чи іншого сорту меду спрямовують на певні медоносні рослини.

5) Використовуючи речовини з певним запахом, бджолярі з давніх-давен і дотепер «дресують» бджіл, завдяки чому комахи спрямовуються на потрібні медоносні рослини, що дозволяє збільшити кількість нектару, зібраного з певних квітів.

Відповідь: _____.

2

Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

При цьому

Однак

Тобто

Наприклад,

Незважаючи на це

Відповідь: _____.

3

Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводяться значення слова ПРОСТИЙ. Визначте значення, в якому це слово вживається у другому (2) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Простий, проста, просте.

1. Елементарний за складом, однорідний; *прот. складний, складений.*
Проста будова.

2. Неважкий, легкий для розуміння, здійснення, виконання; зрозумілий.
Просте питання.

3. Позбавлений зовнішніх ефектів, вигадливості. *Простий у поводженні.*

4. Що нічим не виділяється серед інших, не має яких-небудь специфічних, визначних особливостей, якостей; звичайний.

5. Щирий, відвертий (про людину).

Відповідь: _____.

4

В одному з наведених нижче слів допущено помилку в постановці наголосу: **НЕПРАВИЛЬНО** виділена буква, що позначає наголошений голосний звук. Випишіть це слово.

чорнОслив

спИна

солОдоці

фенОмен

читАння

Відповідь: _____.

5

В одному з наведених нижче речень **НЕПРАВИЛЬНО** вжито виділене слово. **Виправте лексичну помилку, дібравши до виділеного слова паронім. Запишіть дібране слово.**

Музей Шевченка – це прекрасний і величний ПАМ’ЯТНИК безсмертному Кобзареві.

Поезія П. Тичини не просто МУЗИЧНА – вона сама музика.

ПЕРВІСНІ люди не вміли вирощувати рослин.

Боротьба за мир – справа всього ПЕРЕДОВОГО людства.

Великий ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ талант рідкісніший навіть за талант музикальний.

Відповідь: _____.

6

Відредагуйте речення: виправте лексичну помилку, **вилучивши зайве** слово. Випишіть це слово.

У травні місяці обіг грошових коштів складав 6.000.000 рублів.

Відповідь: _____.

7

В одному з наведених імен по батькові допущено помилку. Виправте помилку і запишіть це слово правильно.

Юрійович

Яківна

Іллівна

Савовівна

Анатоліївна

Відповідь: _____.

8

Установіть відповідність між граматичними помилками і реченнями, в яких вони допущені: до кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки.

ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ	РЕЧЕННЯ
<p>А) неправильне вживання відмінкової форми іменника з прийменником;</p> <p>Б) порушення в побудові речення з неузгодженою прикладкою;</p> <p>В) помилка в побудові речення з однорідними членами;</p> <p>Г) помилка у вживанні числівника;</p> <p>Д) порушення побудови речення з дієприкметниковим зворотом.</p>	<p>1) Картина містила різні новаторські елементи (зокрема незвичайні ракурси і кінометафори) і як отримала неоднозначні відгуки від преси, так і від глядачів.</p> <p>2) Але тепер бібліотеки не стало, як не стало і самої школи, яка згоріла в першу осінь війни.</p> <p>3) Завдяки оперативного втручання влади наслідки бунту стихії швидко вдалося усунути.</p> <p>4) На вулицю висипав весь клас і став весело бігати, відчуваючи подих свободи, і тільки троє дівчаток тихенько стояли віддалік.</p> <p>5) Ми присіли з Мишком на вкритій лавці листям.</p> <p>6) Іслам став релігією тюркської імперії Караханидів, що виникла в X ст.</p> <p>7) Заєць плив, перебираючи лапами, підгрибаючи вухами і хвостом.</p> <p>8) Приїхавши на службу в прикордонну Білогірську фортецю, Петро закохується в дочку коменданта фортеці, Машу Миронову.</p> <p>9) У 1836 році в журналі «Сучаснику» була опублікована «Капітанська дочка».</p>

Запишіть у таблицю вибрані цифри під відповідними буквами.

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д

9

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущена одна й та сама буква. Запишіть номери відповідей.

- 1) ш..ньйон, ш..мпанзе, тр..нування
- 2) пр..года, с...луєт, тр..петати
- 3) вт..кти, м..дичний, зуп..няти
- 4) ц..буля, атр..бут, м..тець
- 5) унів..рситет, р..жисер, р..акція

Відповідь: _____.

10

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущена одна й та сама буква. Запишіть номери відповідей.

- 1) пр..важкий, пр..крашений, пр..поганий
- 2) ..середини, ..тупити, ..плутати
- 3) ..казаний, ..палахнути, ..тягнення
- 4) пр..освящений, пр..мудрість, пр..чистий
- 5) пр..вільний, пр..земкуватий, пр..святий

Відповідь: _____.

11

Укажіть варіанти відповідей, у яких в усіх словах одного рядка пропущений м'який знак. Запишіть номери відповідей.

- 1) майбут..нє, стіл..ці
- 2) ніл..с..кий, винян..чив
- 3) у мис..ці, зимон..ка
- 4) брен..кіт, у ред..ці
- 5) майдан..чик, вітал..ня

Відповідь: _____.

12

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущений апостроф. Запишіть номери відповідей.

- 1) пам..ять, в..їжджати
- 2) р..яска, міжбрів..я
- 3) вп..ятьох, цв..яшок
- 4) з..ясувати, олов..яний
- 5) реп..ях, р..ядовий

Відповідь: _____.

13

Визначте речення, у якому **НЕ** зі словом пишеться разом. Розкрийте дужки і випишіть це слово.

Верблюда ложкою (НЕ)НАПУВАЮТЬ.

За (НЕ)СКАЗАНЕ слово (НЕ)БУВАЄ соромно.

Куди (НЕ)ГЛЯНЬ — скрізь розвернулося, розпустилося, зацвіло пишним цвітом.

Співати – (НЕ)ЦІПОМ махати.

Навмисне (НЕ)НАГРІТЕ залізо не піддається обробці.

Відповідь: _____.

14

Визначте речення, у якому обидва виділених слова пишуться разом. Розкрийте дужки і випишіть ці два слова.

ІЗ(ЗА) лісу, З(ЗА) туману місяць впливає, червоніє, круглолиций,

горить, а не сяє.

ЩО(Б) дорогу скоротити, (У)ВЕЧЕРІ в сінях лягає.

ЯК(БИ) хотілося запримітити, звідки вона зірвалася й куди МАЛА(Б) упасти, спіткнувшись на рівному місці.

В криницю старості не заглядай, ПРО(ТЕ), яким ти будеш, (НЕ)ГАДАЙ.

Дівча стояло і співало ПРО(ТЕ), що радості (ЗА)МАЛО.

Відповідь: _____.

15

Укажіть всі цифри, на місці яких пишеться **НН**.

Люблю життя прекрасне, змі(1)е, вогне(2)е, незнищє(3)е, споконвічне. Несказá(4)а краса землі оновлює мій світ.

Відповідь: _____.

16

Розставте розділові знаки. Укажіть два речення, в яких потрібно поставити **ОДНУ** кому. Запишіть номери цих речень.

1) Все зникло наче в казці місто гори поле гай.

2) Куди не повернешся скрізь земля і згори і знизу і праворуч і ліворуч.

3) У щире серце щире слово знаходить шлях обов'язково.

4) Завод і лан село і місто злились в єдину пісню чисту.

5) Він мав обрати величний спосіб життя і дотримуватися його в усьому в поведінці в мові й в одязі.

Відповідь: _____.

17

Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Богдан тихцем увійшов до хати (1) і (2) за щось зачепившись (3) ледве не розтягнувся на долівці.

Відповідь: _____.

18

Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Здавалося (1) непогода хоче додати до мого настрою ще (2) й свою частку осіннього суму.

Відповідь: _____.

19

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Хвала тому (1) хто людям у приполі (2) несе слова (3) подібні хлібу й солі.

Відповідь: _____.

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Річка втратила свою вчорашню голубу барву (1) що мала насиченість (2) і бездонність неоглядного неба (3) й тепер у плоских берегах тече сумовита вода.

Відповідь: _____.

Знайдіть речення, у яких **тире ставиться** відповідно до одного й того ж правила пунктуації. Запишіть номери цих речень.

1) Мова – це явище космічне. 2) Бо Слово – це провідник космічної енергії. 3) «Що таке Слово?» – запитуєш себе. 4) І чіткої відповіді дати не можеш. 5) Слово зробило людину Людиною. 6) І це стало особливо зрозумілим у наш світоперебудовчий час, коли людина постала, за висловом В. Вернадського, «геологічною силою», коли біосфера перейшла у новий еволюційний стан – ноосферу. 7) І все це завдяки Слово, через Слово, адже думка втілюється перш за все в Слові.

(За Є. Мовчаном)

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 22-27.

(1) Я знала чудову письменницю. (2) Її звали Тамара Григорівна Габбе. (3) Вона сказала мені одного разу:

– У житті багато випробувань. (4) Їх не перерахуєш. (5) Але ось три, вони зустрічаються часто. (6) Перше – випробування злиднями. (7) Друге – благополуччям, славою. (8) А третє випробування – страхом. (9) І не тільки тим страхом, про який дізнається людина на війні, а страхом, який наздоганяє її в звичайному, мирному житті.

(10) Що ж це за страх, що не загрожує ні смертю, ні каліцтвом? (11) Чи не вигадка він? (12) Ні, не вигадка. (13) Страх багатоликий, іноді він вражає безстрашних.

(14) «Дивна річ, – писав поет-декабрист Рилєєв, – ми не боїмося вмирати на полях битв, але слово боїмося сказати на користь справедливості».

(15) З тих пір як написані ці слова, пройшло багато років, але є хвороби душі, які живуть і досі.

(16) Людина пройшла війну як герой. (17) Вона ходила у розвідку, де кожен крок загрожував їй загибеллю. (18) Вона воювала в повітрі і під водою, вона не тікала від небезпеки, безстрашно йшла назустріч ворогові. (19) І ось війна скінчилася, людина повернулася додому. (20) До своєї сім'ї, до своєї мирної праці. (21) Вона працювала так само добре, як і воювала: з пристрасстю віддаючи всі сили, не шкодуючи здоров'я. (22) Але коли за наклепи зняли з роботи її друга, людину, яку вона знала, як себе, в невинності якої вона була переконана, як у своїй власній, вона не заступилася. (23) Людина, яка не

боялася ні куль, ні танків, злякалася. (24)Вона не боялася смерті на полі битви, але побоялася сказати слово на користь справедливості.

(25)Хлопчик розбив скло.

– (26)Хто це зробив? – запитує вчитель.

(27)Хлопчик мовчить. (28)Він не боїться злетіти на лижах з запаморочливої гори. (29)Він не боїться переплисти бурхливу річку. (30)Але він боїться сказати: «Скло розбив я».

(31)Чого він боїться? (32)Злітаючи з гори, він може скрутити собі шию. (33)Перепливаючи річку, може потонути. (34)Слова «це зробив я» не загрожують йому смертю. (35)Чому ж він боїться їх вимовити?

(36)Я чула, як дуже хоробра людина, що пройшла війну, сказала одного разу: «Бувало страшно, дуже страшно». (37)Вона говорила правду: їй бувало страшно. (38)Але вона зуміла перебороти свій страх і робила те, що веліло їй сумління: вона боролась.

(39)У мирному житті, звичайно, теж може бути страшно.

(40)Я скажу правду, а мене за це виключать зі школи ... (41)Скажу правду – звільнять з роботи ... (42)Вже краще промовчу.

(43)Багато прислів'їв є на світі, які виправдовують мовчання, і, мабуть, найвиразніше: «Моя хата скраю». (44)Але хат, які були б скраю, немає. (45)Ми всі відповідальні за те, що робиться навколо нас. (46)Відповідальні за все погане і за все хороше. (47)І не треба думати, ніби справжнє випробування приходить до людини тільки в якісь особливі, фатальні хвилини: на війні, під час якої-небудь катастрофи. (48)Ні, не тільки у виняткових обставинах, не тільки в годину смертельної небезпеки, під кулею випробовується людська мужність. (49)Вона випробовується постійно, в звичайних життєвих справах.

(50)Мужність буває одна. (51)Вона вимагає, щоб людина вміла долати в собі мавпу завжди: в бою, на вулиці, на зборах. (52)Адже слово «мужність» не має множини. (53)Вона в будь-яких умовах одна.

(За Ф.А. Вигдоровою)

22

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Вкажіть номери відповідей.

1) За спостереженнями Рилєєва, люди, які проявили себе на полях битв як безстрашні воїни, можуть побоюватися висловлюватися на захист справедливості.

2) Хлопчик, який безстрашно спускається з гір на лижах і перепливає незнайомі річки, не зміг зізнатися в тому, що він розбив скло.

3) Людина, яка пройшла війну як герой, завжди заступиться за свого друга, якого оббрехали, так як нічого не боїться.

4) Страх багатолікий, але по-справжньому страшно буває тільки на війні, в мирному житті боятися нічого.

5) У житті багато випробувань, і прояв мужності виражається в умінні «Долати в собі мавпу» не тільки у воєнний, але й у мирний час.

Відповідь: _____.

23

Які з перерахованих тверджень є правильними? Вкажіть номери відповідей.

1) У реченнях 3-9 подано розповідь.

2) Речення 12-13 містять відповіді на питання, що поставлені в реченнях 10-11.

3) У реченнях 31-35 міститься роздум.

4) У реченнях 40-42 подано роздум.

5) У реченнях 50-53 подано опис.

Відповідь: _____.

24

З речень 44-47 випишіть антоніми (антонімічну пару).

Відповідь: _____.

25

Серед речень 34-42 знайдіть те, яке пов'язане з попереднім за допомогою особового займенника та лексичного повтору. Запишіть номер цього речення.

Відповідь: _____.

Прочитайте фрагмент рецензії, складеної на основі тексту, який Ви аналізували, виконуючи завдання 22-25. У цьому фрагменті розглядаються мовні особливості тексту. Деякі терміни, використані в рецензії, пропущені. Вставте на місця пропусків (А, Б, В, Г) цифри, що відповідають номерам термінів зі списку. Запишіть під кожною літерою відповідну цифру.

26

«Ф.А. Вигдорова говорить про складні явища в нашому повсякденному житті, не випадковим провідним прийомом в тексті стає (А) _____ (речення 24, 29-30). Акцентувати увагу читачів на важливих думках автору допомагає ще один прийом – (Б) _____ (речення 17-18, 28-29). Щиру схвильованість автора і небайдуже ставлення до проблеми, поставленої в тексті, передають синтаксичний засіб – (В) _____ («як себе», «як у своїй власній» в реченні 22) і троп – (Г) _____ («запаморочливої гори» в реченні 28, «бурхливу річку» в реченні 29)».

Список термінів:

- 1) книжна лексика
- 2) епітет
- 3) протиставлення
- 4) розмовна лексика
- 5) анафора
- 6) уособлення
- 7) вставне слово
- 8) синоніми
- 9) порівняльний зворот

А	Б	В	Г

Відповідь:

Не забудьте перенести всі відповіді у бланк відповідей № 1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи.

Частина 2

Для відповіді на це завдання використовуйте БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №2.

27

Напишіть твір за прочитаним текстом.

Сформулюйте одну з проблем, поставлених автором тексту.

Прокоментуйте сформульовану проблему. Введіть у коментар два приклади-ілюстрації з прочитаного тексту, які, на Вашу думку, важливі для розуміння проблеми вихідного тексту (унікайте надмірного цитування). Дайте пояснення до кожного прикладу-ілюстрації. Укажіть смисловий зв'язок між прикладами-ілюстраціями та проаналізуйте його.

Сформулюйте позицію автора (оповідача).

Сформулюйте і обґрунтуйте своє ставлення до позиції автора (оповідача).

Обсяг твору – не менше 150 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за даним текстом), не оцінюється. Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.